

תסתכלו עליהם ותראו אותנו

בנלא 'חרמון' פועלת קבוצת טיפול לעבריינים שהורשעו בתאונות דרכים קטלניות, באחריותה של ר/כ דנה בן יהודה, ראש תחום טיפול ושיקום ■ הסיפור שלהם יכול היה להיות הסיפור של כל אחד מאתנו

מאת: אסנת בהר

ולא משפחתו. ואתה, רק כאשר גם אתה תהיה מתחת לאיזו אבן שיש, מת; כאשר תצטרף אליו - אולי רק אז יהיה לך קצת שקט".
כבר כמעט שנה שבכלא 'חרמון' פועלת קבוצת הטיפול לעבריינים שהורשעו בתאונות דרכים קטלניות. שירות המבחן למבוגרים הוא שהגה את הרעיון והוציאו לפועל. ר/כ דנה בן יהודה, ראש תחום טו"ש, אמונה על הוצאתו מן הכוח אל הפועל ועל גיבושו ב'חרמון'. "החוויה של מי שהורג בתאונה דומה להלם קרב במלחמה", אומרת בן יהודה. "אם האדם לא מטופל תוך כמה חודשים, עלולה להתפתח תסמונת פוסט טראומתית. לפעמים ההרוגים בתאונה הם האנשים היקרים להם ביותר. חלק מהעבריינים מתגרשים ומאבדים את מקום העבודה וחברים. הם נכנסים לדיכאון, מנסים להתאבד, הכל מתמוטט להם".

ר/כ דנה בן יהודה

הקורבן לא נשכח

בן יהודה נפגשה עם אנשי שירות המבחן לפני יותר משנה. בינואר השנה נפתח המחזור הראשון, עם 11 אסירים בסך הכל. כיום נמנה ע' עם שמונת משתתפי המחזור השני של הקבוצה. המפגשים מתקיימים אחת לשבוע במשך ארבעה חודשים וכל אחד מהם נמשך שעה וחצי. בשלב הראשון מחצינים המשתתפים את התסמינים שמהם הם סובלים, דוגמת חוסר שינה ומחשבות טורדניות. בשלב השני מגיע תור השחזור, ואחריו עוברים לקורבן. הפוגע יכול להתנצל בפניו, לשוחח אתו. אז מדברים גם על המשפחה - של הקורבן ושל הפוגע. השלב הטיפולי האחרון עוסק ב"חזרה לחיים". "מטרת הקבוצה היא להקל על התסמינים הפוסט-טראומטיים", אומרת בן יהודה. "לעולם איני שוכחת את הקורבן, אבל כראש תחום טיפול אני מתייחסת לפוגעים כאל לקוחות שלי. במובן הרחב יותר זו החברה כולה. אם אחזיר את האסיר לחברה כאשר הוא מתפקד טוב יותר, מילאתי את

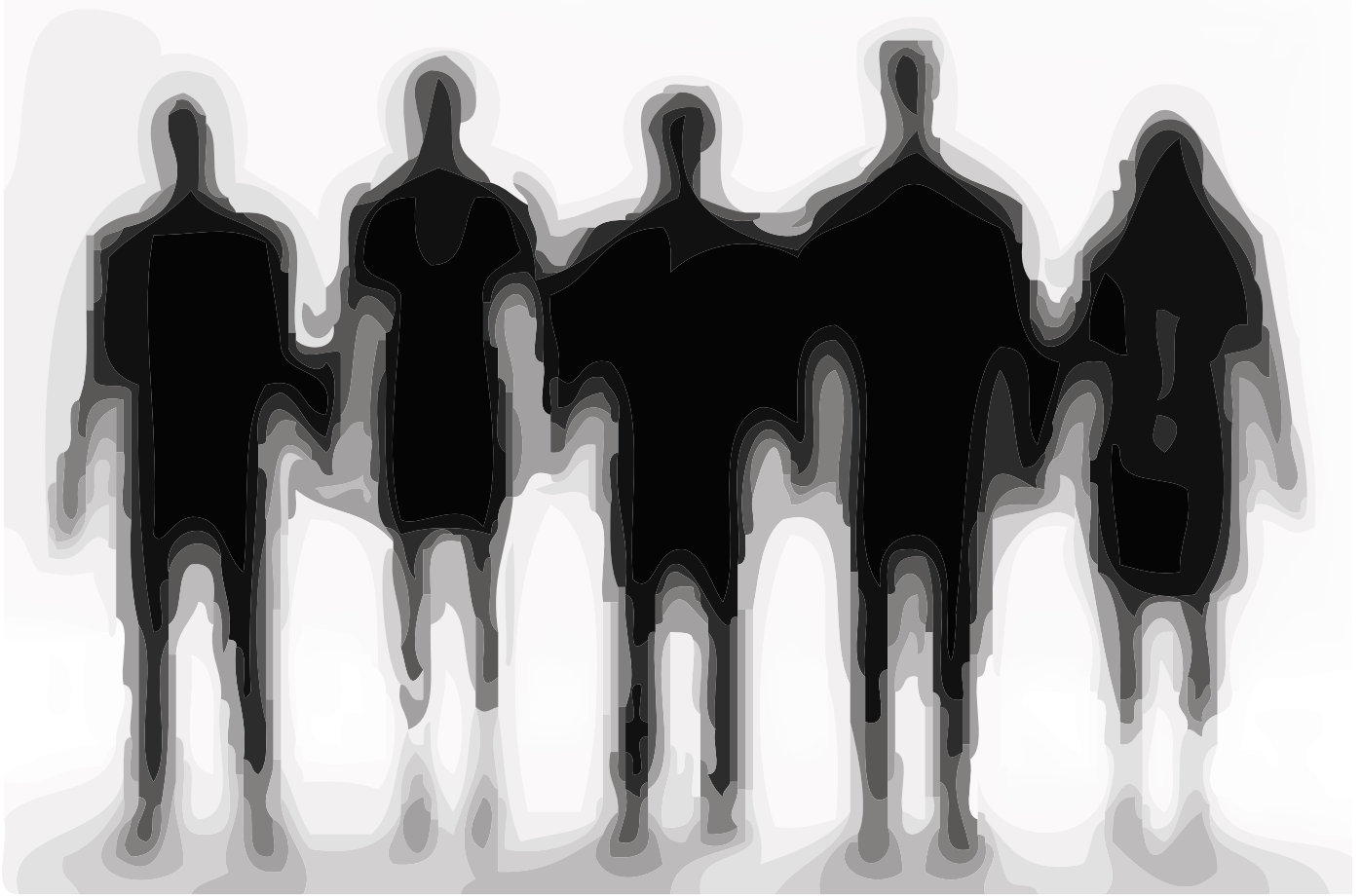
ב-1 באוגוסט 2007 נהרג בן דודו של ר/כ מהדי חרב, עובד סוציאלי בכלא 'חרמון'. כמה שבועות אחר כך התחיל חרב להנחות את הקבוצה הטיפולית למי שהורשעו בביצוע תאונות קטלניות בכלא. ההצעה להנחות את הקבוצה הגיעה לחרב כמה חודשים קודם לכן, אבל הוא נתן את הסכמתו רק לאחר שנהרג בן דודו, שהיה עבורו גם שכן וגם חבר קרוב. ההחלטה היתה קשה, אמר ר/כ מהדי חרב, והיה עליו לגייס לשם כך את כל כישוריו כעובד סוציאלי. מבחינתו היה מדובר במפגש עם האסון המשפחתי שלו שהפך לסוג של סגירת מעגל. "לא יכולתי להעביר דף ולהמשיך כרגיל", אמר כשנשאל על ההחלטה להנחות את הקבוצה. בסדנה למניעת תאונות שיתף חרב את האסירים בסיפורו הפרטי: "שיתפתי אותם בחוויה הקשה שעברתי וסיפרתי להם על ההרגשה כשנמצאים בצד השני, של משפחת הקורבן. דיברתי איתם על משמעות האבל, על הכעס שאני חש כלפי האחראי לתאונה, על המשמעות שיש לקיפוח חיים ברגע. סיפרתי גם שעכשיו, כאשר אני פותח את מרפסת הבית שלי, במקום לראות את בן דודי ממול אני רואה דירה חשוכה. בדרך כלל יש נתק בין הפוגע למשפחת הנפגע. כל אחד נשאר בעולם שלו. אני יצרתי עבור העבריינים את החיבור עם הנפגע וגם לעצמי עזרתי בריפוי כלשהו. אני מנחה הרבה קבוצות, אך מתחבר דווקא לקבוצה הזו. אולי בגלל שהכעס מלווה בהזדהות, תחושה שגם לי זה יכול היה לקרות. איני חושב שמדובר בפושעים".
ע', 23, אסיר בכלא 'חרמון', משתתף בקבוצת הטיפול שמנחה ר/כ חרב. "אתה חי בהרגשה שהרגת מישו", אמר, "היא תמיד שם, לכל החיים. לבן אדם יש הזדמנות אחת לחיות את החיים האלה, ואתה לקחת לו אותה. הוא לא יהיה פה, הוא לא יקים משפחה, הוא לא ייהנה משום דבר. לא הוא

"אם אחזיר את האסיר לחברה כאשר הוא מתפקד טוב יותר, מילאתי את חובתי כלפיו וכלפי החברה"

חובתי כלפיו וכלפי החברה. התאונה היא לא משהו חולף. זוהי חוויה שתישארו אתו לעולם ועד. רבים מהאסירים נפצעו בעצמם, חלקם ראה את הקורבן מת. הדבר קשה מאוד. אין זו קבוצת עבריינים רגילה. אלה אנשים 'רגילים' שעשו משהו שכל אחד מאיתנו עלול היה לעשות. אני רואה מי האדם כאשר הוא נכנס לקבוצה - ארבעה חודשים אחר

לתעלה בצד השני, הפוך. ברגע שהרכב נעצר, הסתכלתי על החבר שלי. הוא הסתכל עלי. ראינו שהכל אצלנו בסדר. הסתובבנו לאחור על מנת לראות מה קורה עם הבנות. הן לא היו שם". כמעט כל הנהגים שהיו מעורבים בתאונות קטלניות זוכרים את הריחות, אומרת בן יהודה. ע' מתאר את ריח השמן וריח של חלקי מתכת

שהתחככו עם הכביש. יחד עם חברו זחל החוצה מהרכב ושניהם החלו לחפש אחר הבנות. "באותו רגע אתה לא מבין מה קורה", מספר ע'. "אתה מצפה שהכל ייגמר בצורה הכי טובה שיש. אתה לא יודע מה לחפש ואיפה. מצאתי את שתי הבנות בצד השני של הכביש, שוכבות זו ליד זו. הן עפו מהרכב. צעקתי לחבר שלי שמצאתי אותן. ניסיתי להבין מה

כך, בסוף הטיפול, הוא לא אותו אדם. משהו בחיים שלו מתעורר מחדש". בשנים האחרונות, אומרת בן יהודה, גדל והולך מספרם של עברייני תאונות הדרכים שמוצאים עצמם מאחורי הסורגים. הסיפור שלהם, מזעזע וקשה ככל שיהיה, יכול היה להיות שלנו. "הסתכלו עליהם ותראו אותנו", אומרת הסיסמה. במקרה של ע' זה עשוי להיות נכון.

"לא ראיתי את הסיבוב"

התאונה התרחשה לפני יותר מחמש שנים. ע' היה בחור צעיר לפני גיוס שחזר ממסיבה בקיבוץ בצפון. כמושב לידו ישב חברו ומאחור ישבו שתי ידידות שלהם. השעה היתה ארבע לפנות בוקר. "בשלב מסוים הגיע מולי רכב עם אורות גבוהים וסנוור אותי", תיאר ע'. "מייד לאחר שעברתי על פניו, החבר שישב לידי צעק לי שיש סיבוב. לא ראיתי את הסיבוב. 'שברתי את ההגה' שמאלה. הרכב הסתחרר 180 מעלות על הכביש ואז ירד

"אם האדם לא מטופל
תוך כמה חודשים,
עלולה להתפתח
תסמונת פוסט
טראומתית. לפעמים
ההרוגים בתאונה הם
האנשים היקרים להם
ביותר"

מצבן. אחת מהן השמיעה קולות שכואב לה. היא זזה מעט, האחרת בכלל לא. ניסיתי להוציא ממנה תגובה, אבל היא לא הגיבה. רציתי להציל אותה. לא יודע אם מתוך בהלה, בדקתי לה דופק והתחלתי להנשים אותה. באותו רגע אתה לא מבין מה קורה. אתה רואה דם - משהו שאף פעם לא נתקלתי בו קודם בחיים - אתה בהלם. אתה רק רוצה שאף אחד לא ימות. לזה אתה מתפלל באותו רגע".

ברגעים כאלה הזמן עוצר או ממחר. כמה זמן חלף? ע' לא יודע. אולי דקה, אולי יותר. בהיותם על הכביש הגיע הרכב הראשון, ואחריו הגיעה המשטרה. הגיע גם אמבולנס מבסיס סמוך. את ע', שנפצע בתאונה, פינו באמבולנס לבית החולים והחבר נסע יחד אתו. הבנות נשארו בשטח. מצבן היה אנוש. צריך היה להתחיל לטפל בהן כבר שם. "במשך כל הנסיעה ניסיתי לברר מה מצבן", אומר ע'. "אמרו לי שמצבן קשה, אבל שיהיה בסדר". בבית החולים התברר שע' סובל מזעזוע מוח קל ומפגיעות יבשות בחזה. הוא אושפז לשלושה

להתמודד עם ההלם. נכנסתי לרכב ונהגתי. כעסתי מאוד על מכוניות, על הרכב שלי. אחר כך הנהיגה חזרה להיות משהו שגרתי יותר, למרות שהתחלתי להסתכל על הכל בצורה מפוקחת."

כדצמבר שנה שעברה הרשיע בית המשפט את ע' בעבירת גרם מוות ברשלנות. ע' נשלח לעשרה חודשי מאסר בפועל וערעור שהגיש נדחה. בקיץ האחרון נכנס ע' לכלא 'חרמון' ובהמשך הצטרף לקבוצת הטיפול. "זו למעשה הפעם הראשונה מאז התאונה שאני נמצא בסביבה של אנשים שעברו אותו דבר", הוא אומר. "אין שום מצב אחר שבו אני יושב עם מישהו שגם הרג בן אדם ויכול לפנות אליו ולשאול 'תגיד לי, איך אתה מרגיש?' ניתנת לי האפשרות להיפתח עד הסוף כי אף אחד לא שופט

אותי. בחוץ אני לא מצפה שיבינו אותי. אנשים אומרים שהם מבינים אותי אבל הם טועים. הם לא מבינים עד כמה דבר כזה יכול לקרות לכל אחד. אתה מתעסק לרגע ברדיו או בטלפון, והנה, הרגת בן אדם". ר/כ דנה בן יהודה: "במובן מסוים המאסר מיטיב עם הנהגים הפוגעים. הוא עושה סדר, נותן להם הזדמנות לכפר ולמלא את חובתם לחברה וסוגר עבורם את הנושא."

ע' לא האמין שיגיע אי-פעם לכלא. "בית סוהר היה הדבר הכי רחוק ממני, אבל אחרי שהגעתי לכאן, השלמתי. אני לא יודע אם הכלא ישנה אצלי משהו, אולי יעזור למשפחה של ההרוגה שנלחמה שאכנס לכלא, אולי היא תרגיש ש'נהנה, הענישו אותי. מבחינתם אני רצחתי את הבת שלהם ואני מבין אותם. אם המצב היה הפוך הייתי חושב בדיוק אותו דבר. גם כלפי החברה חשוב שאנשים יידעו שאני שילמתי את המחיר, אפילו שהמחיר אף פעם לא יספיק. אני בן אדם שהרג בן אדם. משהו משתנה אם ישבתי בבית סוהר? את החוב איני יכול לשלם בשום צורה גם אם אשב במאסר עולם". מה יעשה בעוד כמה חודשים כאשר ישתחרר מן הכלא? ע' ינסה לחזור לחיים רגילים ככל האפשר. לעבוד. סיפור התאונה, הוא יודע, ילווה אותו תמיד.

"אני מרגיש אשם"

חייו של א' התהפכו לפני כשנתיים, כאשר היה מעורב בתאונה שבה הרג אישה, אם לחמישה ילדים. א', 39, אב לשלושה, נפרד מאשתו מאז ואיבד את מקום עבודתו. "מה השתנה בך?", אמר כשנשאל על ההבדלים בין א' שלפני התאונה וא'

בעזרת תמיכה משפחתית, חזר לעבוד בתור טבח במסעדה. היה נחבא בין הכלים. הוא גר במקום קטן שבו כולם מכירים את כולם. הסיפור שלו, שגם פורסם בכלי התקשורת, עשה כנפיים. ע' פחד ממבטי האנשים, מהתגובות. רצה להתנתק מהסביבה. כעבור כמה חודשים אמור היה להתגייס. עוד לפני התאונה עשה גיבוש לצנחנים ועבר אותו בהצלחה. משפחת ההרוגה ניסתה למנוע את גיוסו, לשווא. בסופו של דבר התגייס ע' כמתוכנן והיה ללוחם בסיירת צנחנים. "התקופה בצבא היתה למעשה התקופה ששיקמה אותי", אמר. "בהתחלה רק הקצינים ידעו. אחר כך, לאט לאט, סיפרתי גם לחברים בצוות."

איך מספרים? מה אומרים?

"אני רואה מי האדם"

כאשר הוא נכנס

לקבוצה - כעבור

ארבעה חודשים, בסוף

הטיפול, הוא לא אות

אדם. משהו בחייו

מתעורר מחדש"

"בצורה טכנית מאוד. מסיימים לספר וזהו. בכלל, הרבה לא התעסקתי עם התאונה בצבא. הייתי גמור מעייפות. מנותק. לא היה זמן לחשוב. מעבר לכך, אתה לא מספר למישהו מה קרה לך בתחילת ההכרות עמו אלא רק כשההכרות מעמיקה. אתה אומר 'התאונה היא חלק ממני. היא בתעודת הזהות שלי'. אם אתה מסתיר אותה כאילו לא סיפרת מי אתה."

ע' המשיך לנהוג. רק עכשיו, עם הינתן גזר הדין, שללו לו את הרישיון לשמונה שנים. "אני זוכר את הפעם הראשונה שנהגתי אחרי התאונה", הוא אומר, "נהגתי בשביל עצמי. אולי על מנת לנסות

ימים אשר במהלכם לא ידע מה עלה בגורל שתי הנוסעות שהיה אמור להביא למקום מבטחים. אחת מהן, ידע, הוטסה לבית החולים רמב"ם ועברה סדרת ניתוחים בראשה. רק לאחר ששוחזר מבית החולים וכבר במהלך חקירתו במשטרה, נודע לע' שאחת הנוסעות נהרגה. "איני זוכר מה הרגשתי ברגע שנודע לי", אמר. "השתתקתי. לא הגבתי לסביבה. לא עיכלתי. אתה לא מבין איך נקלעת למצב כזה. אתה לא מאמין שמישהו מת. באותו רגע אתה עדיין מקווה שאתה טועה, שהיא תתעורר. המון מחשבות רצות בראש."

עם מי דיברת?

"לא דיברתי. יצאתי מהחקירה ואמא שלי, שהיתה אתי בחקירות במשטרה, לקחה אותי הביתה. בבית היו אנשים וחברים, אבל אני ישבתי עם עצמי בפנינה שלי. מנותק, חסום. שחזרתי פעם אחר פעם מה קרה. חשבתי: 'אם לא הייתי עושה ככה או אם כן הייתי עושה ככה, אם הייתי יוצא דקה לפני, דקה אחרי, אם חבר שלי היה נוהג'... אולי קיוויתי שאם אשאל הרבה פעמים 'אם' - אחד מהם יתגשם."

אחד המאפיינים של מי שהורשעו בתאונות דרכים קטלניות, אומרת בן יהודה, הוא אותן "מחשבות טורדניות" נוסח "לו רק הייתי נוסע פחות מהר", או "אם רק הייתי בוחר כביש אחר" וכדומה. "הנהגים מתעסקים בזה ימים וליילות", אומרת בן יהודה. "אין להם את מי לשתף עד שהם מגיעים לקבוצה. הרבה פעמים הם לא רוצים לשתף את המשפחה שלהם, שגם כך קשה לה מאוד."

"בצבא השתקמתי"

המעגל החברתי של ע', של ההרוגה ושל הנוסעים האחרים ברכב היה כמעט זהה. כולם התגוררו לפני התאונה באותו אזור קטן, כולם מאותה שכבת גיל. את ההרוגה ע' לא הכיר היטב, אך היה מיווד עם חברתה, זו אשר נפצעה באורח קשה ושכבה במשך חצי שנה כשהיא מחוסרת הכרה. "אני זוכר שבן דוד שלי הלך ללוויה של הבחורה שנהרגה ואני שאלתי אותו איך היה שם", מספר ע'. "אני אפילו לא יודע מה ציפיתי לשמוע. אני עצמי לא הלכתי ללוויה וגם לא לקבר שלה אחר כך. אבל אני יודע איפה היא קבורה, באיזה בית עלמין. הייתי שם כמה פעמים. העיניים סורקות ואתה מנסה לראות איפה נמצא הקבר שלה. אבל אתה לא עושה שום צעד על מנת ללכת לראות אותו, לעמוד מולו. למה? לא יודע. אולי מעין פחד, לראות את הקבר מולך."

מה עם הנוסעת שנפצעה קשה?

"ראיתי אותה בכל מיני מקומות, אבל לא ניגשתי. עמדתי בצד. התחושה מזוהה. הנשימה נעצרת. אתה לא יודע - לגשת או לא לגשת. איך היא תגיב? מה היא תגיד? אני עדיין לא מוכן להתמודד עם המפגש עמה. הרצון להיפגש קיים, אבל אם הפגישה תקרה פעם אני לא יודע."

והחבר שישב לידך?

"אתו הקשר נשמר כל הזמן. גם היום הוא החבר הכי טוב שלי."

שלושה חודשים לא יצא ע' מהבית. אחר כך,

שאחריה. "צריך לשאול מה נשאר בכלל. אני הרגתי בן אדם. הרגתי בן אדם. קשה להגיד זאת אפילו. אני מרגיש אשם. ההרגשה לא חולפת, גם לא בבית הסוהר. לא מדובר במחלה שאפשר לרפא בעזרת אנטיביוטיקה. זה כמו סרטן בתוך המוח, כל הזמן נמצא שם".

א' עסק אז בבנייה בקיבוץ בצפון הארץ. ראש צוות. בדרך כלל היה חוזר הביתה, למרכז, רק פעם בשבוע. ביום התאונה, בשעות הצהריים, חגגו יום הולדת לחבר. 'שתינו כמה כוסיות', תיאר א'. רמת האלכוהול בדם עלתה אבל א' היה רגוע - הוא לא תכנן שום נסיעה. אלא שאז הגיעה הידיעה שיש הסעה הביתה. א' שמח. קבעו להיפגש באמצע הדרך, בין הקיבוץ למושב שממנו הגיעה ההסעה.

א' יצא לדרך עם חבר. הוא היה הנהג. "הייתי עייף אבל לא הרגשתי שהאלכוהול משפיע עליי", סיפר. "אני נהג ותיק, יש לי רישיון כבר 20 שנה בלי עבירות. אחרי חמישה קילומטרים רצייתי לצלצל להגיד שיצאנו לדרך. הורדתי את העיניים מהכביש לטלפון הנייד שהיה בדיבורית על מנת לחייג. שנייה אחת אחר כך הרמתי את הראש, ראיתי רכב בא מולי ולחצתי על הבלם. התנגשנו חזיתית".

ברכב שהגיע ממול היו שתי נשים ושלושה ילדים. הנהגת, אם הילדים, נהרגה. "יצאתי לראות מה קרה", מתאר א'. "צעקתי לבחור שהיה איתי שיצלצל למשטרה ולאמבולנס. כאשר הגעתי לרכב הזדעזעתי. נתקעתי. הילדים צעקו, הנהגת היתה מלאת דם. לא ידעתי מה לעשות. פשוט הסתובבתי וירדתי לשה. התחלתי ללכת לכיוון הקיבוץ שממנו יצאנו. המוח שלי שידר 'אם נחזור לקיבוץ, נחזיר את הזמן לאחור'. בסופו של דבר חזרתי למקום התאונה אחרי חצי שעה בערך. הבנתי כבר שאין לי לאן ללכת".

שחזור התאונה והרגעים שאחריה, אומרת ר/כ בן יהודה, הוא אחד השלבים הקשים בקבוצה. משחזרים בעזרת מכוניות צעצוע, אבל נעזרים גם בדפים ובצבעים. הנהגים מקפידים לרדת לפרטים, כאילו אם ישחזרו עד הפרט האחרון יוכלו לשנות משהו, לבחור גורל אחר, להם אבל בעיקר לקורבנם שחיו נגדעו, שדמו על ידיהם. "הכוונה היא לגרום להם לדבר על מה שהיה שם פעם אחת בצורה מובנית ועם אנשי מקצוע", אומרת בן יהודה. "אז יוכלו לסגור את הדברים. שלב השחזור הוא פרק של מוות. המוות נמצא בחדר".

השוטרים שהגיעו לשטח בדקו את רמת האלכוהול בדמו של א'. הרמה היתה גבוהה מהמותר וא' נחקר במשטרה. אז גם הודיעו לו שהנהגת שבה פגע נהרגה. "הרגשתי שהעולם נופל עליי", הוא אומר. "התביישתי. מה שעשיתי נראה לי חסר אחריות. חשבתי: 'מה היה קורה אם היו אלה הילדים שלי? אם אמא של הילדים שלי היתה מתה?'"

סיפרת לילדים שלך?

"הבת הגדולה שלי ראתה כתבה על התאונה בעיתון. המשפחה של ההרוגה אמרה שם שאני רוצה. בתי נבהלה. אמרתי לה: 'אני לא רוצה. רוצה הוא אדם שלוקח אקרה, מצמיד לראש של מישהו ויורה בו כדור. אני הייתי מעורב בתאונה

"אני שילמתי את המחיר, אפילו שהמחיר אף פעם לא יספיק. אני בן אדם שהרג בן אדם. משהו משתנה אם ישבתי בבית סוהר? את החוב איני יכול לשלם"

דרכים והרגתי בן אדם'. כך אמרתי, למרות שברור לי שבעיני משפחת האישה ההרוגה אני רוצה. אין ספק".

יצרת אתם קשר?

"מה אני יכול להגיד להם? 'סליחה, הרגתי את אמא שלכם?' אני לא סלחתי לעצמי, אז הם יסלחו לי? איך אני יכול בכלל לבקש מהם סליחה? גם בדיונים בבית המשפט, כשראיתי אותם, לא הסתכלתי להם בעיניים. מהבושה, לא מפחד".

באופן מפתיע, אולי אפילו מכעיס, א' לא זוכר את שם האישה שהרג. גם אם זכר, הוא אומר, הדחיק אותו. הוא כן זוכר איך ראה אותה ברגעיה

האחרונים. "אנחנו מבקשים מכל משתתף בקבוצה שיתאר את הקורבן שלו", אומרת ר/כ בן יהודה. "אנחנו מבקשים ממנו לספר מה הוא יודע על הקורבן. יש כאלה שממש לא יודעים ויש כאלה שפגשו את משפחת ההרוג בכל הדיונים בבית המשפט. אנחנו משתמשים בכיסא ריק ואומרים לאסיר: 'עכשיו הקורבן יושב כאן. מה אתה חושב שהוא היה עושה אם הוא היה חי עדיין? מה היית רוצה להגיד לו? דבר אליו'".

"ויתרתי על הכל"

מיד לאחר התאונה פוטר א' ממקום עבודתו. כעבור חמישה חודשים הודיעה אשתו שהיא רוצה להתגרש ממנו. "לא התנגדתי", אומר א'. "כבר ויתרתי על הכל בחיים מלבד הילדים שלי. הם הרבר היחיד שנתן לי קצת כוח. הרבה פעמים חשבתי שאני רוצה למות, בעיקר בחודשים הראשונים. לא התאבדתי רק בגלל שלא רציתי להזיק לילדים מעבר לנזק שכבר קיים. הייתי מוכן לתת את החיים שלי תמורת החיים של האישה שנהרגה".

א' חיפש מקום עבודה קרוב לביתו. לבסוף מצא. למרות שרשינו עדיין לא נשלל ודינו טרם נגזר, סירב לנהוג. לעבודה הלך ברגל או רכב על אופניים. גם בהסעה סירב לנסוע. "העבודה עזרה לי לסדר את המחשבות", הוא אומר. "בבית חשבתי רק על התאונה: איך קרה ומה קרה ולמה. לא ישנתי בלילה, היו לי סיוטים".

במרס שעבר, שנה וחצי לאחר התאונה, נגזר דינו של א'. הוא הורשע בהריגה ונידון לשלושים חודשי מאסר בפועל ולעוד עשר שנות שלילת רישיון. הוא חושב שלא יחזור לנהוג גם בלי קשר לכך. בניגוד לעצת עורכת הדין שלו, א' החליט לא לערער. מגיע לו עונש, הוא מאמין. "ממילא העונש הוא רק כלפי הציבור. העונש האמיתי שלי הוא שאני צריך לחיות עם הידיעה הזו יום יום, כל חיי, עד מותי".

יותר קל לו, אומר א', לספר על התאונה בקבוצת הטיפול, שם יש נהגים שהרגו אחרים על הכביש בדיוק כמוהו. הוא מרגיש שמבינים אותו. "בפעם הראשונה הבנתי שכולם עוברים אותן טראומות, מרגישים אותם רגשות", הוא אומר.

בכל זאת, הקשיתי, מה הרגשתי כאשר מהדי חרב, מדריך הקבוצה, סיפר על האסון הפרטי שלו, על בן דודו שנהרג בתאונה? "התביישתי", ענה א', "כי הוא, מהדי, נמצא בצד השני. יש אותנו, שהרגנו אנשים, ויש את אלה שאיבדו אנשים יקרים להם. הוא אומנם לא האשים אותנו, אבל איכשהו הרגשתי שהאצבע מאשימה. הדבר קורה בכל פעם שאני פותח עיתון וקורא על תאונה. אני חוזר מוכנית לסיפור שלי".

כאשר ישתחרר יחזור א' למקום העבודה שבו עבד לפני שנאסר. הוא נמצא בקשר יומיומי עם ילדיו ויתכן שיחזור גם לאשתו. אבל את הצלחת שהותירה בו התאונה ההיא, ביום שבו גול חיי אישה אחת וגזר דין מוות על משפחה שלמה, לא ישכח. "כשאתה הורג בן אדם", הוא אומר, "אתה לא יכול לשכוח. זה אתך לכל החיים".